

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg
Titel	Samråd – Spørgsmål N - S
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ca. 5 minutter for hvert spørgsmål
Tid og sted	Den 23. november 2010 klokken 14.00

Disposition

1. **Indledning**
2. **Spørgsmål P**
3. **Spørgsmål S**
4. **Spørgsmål N og O**
5. **Spørgsmål Q**
6. **Spørgsmål R**

1. Indledning

- Dette samråd er i virkeligheden to samråd, der er slået sammen, og hvor jeg er stillet i alt 6 spørgsmål. Efter aftale med udvalgets sekretær besvares spørgsmålene i en anden rækkefølge, end den de er stillet i.
- Jeg vil gerne besvare dem i denne rækkefølge: P, S, N, O, Q, R.

2. Spørgsmål P

- Spørgsmål P: ”*Ministeren bedes redegøre for status for regeringens handlingsplan fra 2009 for styrkelse af de praktiske/musiske fag i folkeskolen*” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Frahm, SF)
- Langt de fleste af de initiativer, som fremgår af regeringens handlingsplan for styrkelse af de praktiske/musiske/kunstneriske fag er allerede igangsat. De få initiativer, som endnu ikke er udmøntet i konkret form, er i øjeblikket under forberedelse i ministeriet.
- Vi har bl.a. igangsat en treårig Syngelystkampagne, styrket morgensang i skolen og iværksat en kampagne, hvor vi præmierer gode undervisningsforløb i de kreative fag. Vi har sat forsøg i gang med et nyt fag; håndværk og design, forsøg med udstrækning af disse fag i skoleforløbet og forsøg med afsluttende prøver i valgfagene musik og billedkunst.
- Undervisningsministeriet er aktuelt i gang med at udarbejde et oplæg til en kortlægning af de praktisk/musiske fags status og vilkår i folkeskolen. Kortlægningen omfatter også en undersøgelse af de nordiske landes praktiske/musiske fags betegnelse, indhold, timetal, udstrækning og placering i skoleforløbet.

- På Kulturministeriets område kan jeg oplyse, at Huskunstnerordningen, som sætter fokus på børn og unges møde med professionel kunst, videreføres. Det samme gør tilskuddet til skolekoncerter gennem ”Levende musik i Skolen”.
- Samlet set har regeringen afsat i alt 92 mio. kr. over en periode fra 2009 til 2014 til udmøntning af handlingsplanen. Her udgør støtten til Huskunstnerordningen alene godt 41 mio. kr. og tilskuddet til Levende Musik i Skolen udgør 39 mio. kr. af det samlede beløb. På Undervisningsministeriets område er der afsat ca. 8,3 mio. kr.

3. Spørgsmål S

- Spørgsmål S: ”Har ministeren aktuelle planer om at følge Undervisningsministeriets egen rådgivningsgruppe om styrkelse af de praktiske musiske fag i folkeskolen, som i 2007 anbefalede musik som et obligatorisk fag med fast timeantal fra 1.-9. klasse?” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Frahm, SF)
- Rådgivningsgruppens anbefalinger var samlet set meget dyre, og den daværende undervisningsminister gav da umiddelbart efter offentliggørelsen udtryk for, at alt ikke ville blive gennemført. Det er således fortsat regeringens holdning. Derfor har jeg ikke til hensigt at gøre musik obligatorisk gennem hele folkeskolen.
- Jeg er indtil videre tilfreds med den plads, musik har i dag, hvor faget er obligatorisk fra 1.-6. klasse, og hvor den enkelte skole har mulighed for at udbyde faget som valgfag på 8.-9. klassetrin.
- Derudover giver en ny lov kommunerne hjemmel til at beslutte, at undervisningen i fagene tillige kan gives på andre klassetrin inden for 1.-9. klasse.
- I forbindelse med folkeskoleudspillet vil regeringen komme med forslag til yderligere frihedsgrader for kommunerne, der også vil komme musikfaget til gode.
- Som det også fremgår af handlingsplanen, vil regeringen i 2011 på baggrund af en evaluering af de relevante forsøg og undersøgelser afgive en redegørelse til Folketinget om behovet for yderligere initiativer for at styrke de praktiske/musiske fag i folkeskolen.

4. Spørgsmål N og O

- Jeg vil i det følgende gerne besvare spørgsmål N og O samlet.
- Spørgsmål N: ”*Hvad er ministerens kommentarer til ny forskningsrapport fra DPU, Aarhus Universitet: Musikfaget i undervisning og uddannelse, Status og perspektiv 2010, som dokumenterer, at der er sket kraftige reduktioner i musikundervisningen på landets uddannelsesinstitutioner gennem de seneste 10 år, hvilket ifølge forskerne bag rapporten på sigt betyder, at hele vores musikultur er på spil?*” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marianne Jelved, RV)
- Spørgsmål O: ”*Hvilke overvejelser og initiativer giver forskningsrapporten fra DPU, Aarhus Universitet: Musikfaget i undervisning og uddannelse, Status og perspektiv 2010, ministeren anledning til?*” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marianne Jelved, RV)
- Den omtalte rapport fra DPU omhandler faget musik mere generelt i uddannelsessystemet.
- Jeg kan af gode grunde i dette samråd som sagt alene forholde mig til den musikundervisning, der finder sted inden for min ressort, dvs. i folkeskolen, på det gymnasiale niveau samt i pædagog- og læreruddannelsen.

Musik i folkeskolen

- Der henvises i rapporten til en tidligere udarbejdet timetalsundersøgelse udarbejdet af DPU og Folkeskolens Musiklærerforening i 2008.
- Af denne undersøgelse fremgår det, at 43 pct. af folkeskolerne giver færre undervisningstimer i musik end det, ministeriet anbefaler.
- Her sigtes der således til ministeriets vejledende timetal for musik.
- I vores regeringsperiode har det vejledende timetal i folkeskolens musikundervisning været konstant, og med timetalsmodellen, som blev indført i 2003, blev det muligt for skolerne at tilrettelægge undervisningen mere fleksibelt, f.eks. i temauger eller i andre tværfaglige perioder.
- Det er kommunalbestyrelsens ansvar at beslutte antal og fordeling af undervisningstimer i de enkelte fag.
- Kommunerne er samtidigt forpligtede til at overholde et mindste antal timer inden for de enkelte fagblokke. Her hører musik til den praktisk/musiske fag-

blok. Samtidig skal den enkelte skole sikre, at undervisningen i alle fag lever op til de bindende mål for faget, dvs. slut- og trinmålene.

- Hvert år indberetter skolerne til UNI-C om, hvor mange timer der planlægges med i de enkelte fag.
- Tallene for de seneste 5 skoleår viser, at skolerne på landsplan planlægger med, hvad der svarer til det vejledende timetal, ja endda med lidt flere timer, når man ser på det samlede antal undervisningstimer og udviklingen over tid.
- Med indførelsen af Fælles Mål med bindende slut- og trinmål for folkeskolens fag, sikrede regeringen, at der blev opstillet fælles nationale kvalitative mål for undervisningen for alle landets folkeskoler.
- Jeg hæfter mig da også ved, at rapporten ser positivt på den udvikling, faget på det indholdsmæssige område har gennemgået, især efter indførelsen af Fælles Mål.
- Regeringen arbejder for at få en folkeskole i verdensklasse, som vi kommer med et udspil til i næste måned.
- Musik er en vigtig del af skolens virke, og i vores forslag om at indføre en udvidet skoledag for indskoling, hvor kreativitet vil indgå, er det oplagt, at musik får en plads her.
- Undervisningsministeriet er samtidigt aktuelt i gang med udarbejdelsen af et oplæg til en kortlægning af folkeskolens praktiske/musiske fag som opfølgning på handlingsplanen for styrkelse af de praktiske/musiske fag.

Musik i gymnasiet

- Der var i de politiske forhandlinger op til aftalen om gymnasireformen i 2003 enighed om at styrke naturvidenskab og sprog.
- En uundgåelig konsekvens af dette var, at der blev mindre plads til de kunstneriske fag. Enigheden blandt de politiske partier om dette blev senere bekræftet i Folketinget ved vedtagelsen af gymnasireformen i foråret 2004. Ingen af partierne stemte således imod.
- Der var imidlertid også enighed om at fastholde, at musik som det eneste af de kunstneriske fag fortsat kan tages på A-niveau.
- Med gymnasireformen fik musik altså status af fortsat at være det eneste af de kunstneriske fag, der kan vælges på A-niveau, og som har skriftlig prøve. Dermed opretholder faget den position, det fik allerede i 1958 i forbindelse

med indførelsen af grengymnasiet. Musik kan i dag vælges på alle niveauer, dvs. som A-, B- eller C-niveau.

- I den nye gymnasieordning er det obligatorisk for alle elever i stx at have et kunstnerisk fag på C-niveau. Det betyder i praksis, at de kunstneriske fag er kommet i en slags indbyrdes konkurrence om elevernes valg.
- Da musik C før reformen var obligatorisk for alle elever, og da eleverne nu skal vælge mellem musik, billedkunst, dramatik og mediefag på C-niveau, har det på forhånd været klart for Folketinget, at musikfaget på C-niveau ville gå tilbage. Det er en klar konsekvens af Folketingets beslutning om de kunstneriske fag.
- Musik er dog fortsat det største af de kunstneriske fag, og som nævnt det eneste, der har et A-niveau.
- Og lad mig så lige minde om, at vi som led i gymnasiereformen besluttede at indføre en mundtlig eksamen i musik på C-niveau. I den tidligere gymnasieordning var der kun en årskarakter, men man kunne ikke komme til eksamen i musik C. Der er for mig ingen tvivl om, at muligheden for at komme til eksamen i musik C har styrket fagligheden.
- Musikfagets generelle konsolidering i gymnasiet og hf op til gymnasiereformen 2005 har betydet en stor ekspansion også inden for efteruddannelse af gymnasielærere. Denne efteruddannelse har knyttet an til en lang række undervisningspublikationer om musikrelaterede emner.

Musik på pædagoguddannelsen

- Musikundervisningen er ganske vist ikke, som det var tilfældet på den tidligere pædagoguddannelse, obligatorisk. Til gengæld er omfanget af faget, som også indeholder ”udtryk og drama”, blevet større. I dag udgør linjefaget 30-ECTS point. I den tidligere uddannelse var musikfaget på 7,5 ECTS-point.
- Overgangen fra obligatorisk til valgfrit linjefag indebærer, at færre pædagogstuderende end tidligere dimitterer med kompetencer og kundskaber i musik.
- Til gengæld får de studerende, som vælger faget, et grundigere og nok også et mere engageret kendskab til musik. Jeg tror på, at de studerende, der i dag vælger musik, er meget målrettede og interesserede i den musiske dimension, og netop vælger faget, fordi de aktivt ønsker at anvende det i professionen.
- Der er i uddannelsen ikke krav til antallet af undervisningstimer i faget ”udtryk, musik og drama”. Det er i den sammenhæng vigtigt for mig at pointere, at

det som i alle andre professionsbacheloruddannelser er professionshøjskolernes ansvar, at de studerende når de mål, der er sat for den enkelte uddannelse og det enkelte fag.

- Det musiske element har stor betydning i det pædagogiske arbejde. Derfor er det også vigtigt, at musikfaget i pædagoguddannelsen har det faglige indhold og det niveau, som kræves i arbejdet med børn og unge.
- I 2011 gennemfører vi en større evaluering af pædagoguddannelsen. Jeg vil i den forbindelse sørge for, at også musikfaget kommer under lup. Vi skal have afdækket, om musikundervisningen har det indhold og det niveau, der modsvarer de behov og den efterspørgsel, der er på det pædagogiske arbejdsmarked, og vi skal have undersøgt, om musikfaget har et passende omfang i uddannelsen.
- Jeg vil afrunde mine bemærkninger vedrørende pædagoguddannelsen med at gøre opmærksom på, at det musiske område som sagt er en vigtig del af uddannelsen, og at den nuværende pædagoguddannelse skal ses som resultatet af en politisk og faglig prioritering af en lang række vigtige pædagogiske indsatsområder. Det gælder eksempelvis områder som udsatte børn og unge, den kriminalitetsforebyggende indsats og sprogstimulering.

Musik på læreruddannelsen

- Rapporten fremhæver, at 50 pct. færre elever vælger linjefaget musik. Ifølge rapporten skyldes det ændringer i linjefagsstrukturen, som blev indført med den seneste reform af læreruddannelsen i 2007, hvor der blev færre - men større obligatoriske fag i uddannelsen.
- I forlængelse heraf fremgår det, at udviklingen er sket samtidig med et fald i søgningen til uddannelsen. Det har så igen resulteret i, at færre uddannelsessteder udbyder musik.
- Ja, det er ganske rigtigt, at vi gennem en årrække har måttet opleve en nedgang i antallet af lærerstuderende. Dertil kommer, at overgangen fra flere små linjefag til færre større linjefag i uddannelsen samlet set har betydet en nedgang – også af de studerende, der vælger musik.
- Det er dog vigtigt for mig at fremhæve, at 73 pct. af de lærere, der underviser i musik, har faget som linjefag, og at yderligere 18 pct. har tilsvarende kompetencer.
- I samråd med forligskredsen har jeg iværksat en række standardforsøg med en ændret linjefagsstruktur på læreruddannelsen. Forsøgene skal medvirke til, at

flere studerende får mulighed for at vælge tre frem for to linjefag. På den måde understøttes valget af små og udsatte fag som musik.

- Jeg forventer, at forsøgene vil have en positiv effekt for de studerendes valg af musik. Præcis hvor stor effekten bliver, ved vi først endeligt i løbet af 2011 i forbindelse med den evaluering af læreruddannelsen, som Følgegruppen for læreruddannelsen gennemfører.
- Men jeg kan allerede nu oplyse, at vi netop har fået de seneste tal for de studerendes valg af linjefag. Ministeriet er i øjeblikket i gang med at analysere tallene. De tyder på, at standardforsøgene har resulteret i, at hovedparten af de studerende nu vælger tre frem for to linjefag. Dette vil betyde, at flere studerende får mulighed for at vælge musik.
- De nye tal viser også, at de studerendes valg af musik er begyndt at gå i den rigtige retning. Der er sket en stigning på knap 10 pct. i tilvalget af musik fra 2009 til 2010 - fra 122 til 133 studerende.
- Musik udbydes aktuelt på 12 ud af 18 uddannelsessteder, hvor det sidste år var 10. Igen et lille skridt, men dog i den rigtige retning.
- Endelig vil jeg fremhæve, at den faldende søgning til læreruddannelsen nu ser ud til for alvor at være vendt. Flere vil igen være lærere. Det vil i sig selv medføre, at flere også vil vælge musik.
- Jeg kan endvidere oplyse, at der som forsøg er indført mulighed for, at de studerende ud over den normerede uddannelse kan vælge et ekstra linjefag.
- Vi har ikke opgørelser over, hvor mange der har benyttet sig af muligheden – de tal får vi først, når eksamen i faget har været afholdt. Men muligheden for at tage et ekstra linjefag var blandt andet begrundet i ønsket om at styrke musikfaget. Så jeg håber selvfølgelig på, at der er mange studerende, der har valgt at prioritere musikfaget i denne sammenhæng.

Konklusion på svar på spørgsmål N og O

- Som det er fremgået, er der sket omlægninger i uddannelsessystemet, som har betydet ændrede vilkår for musikfaget.
- Rapporten om musikfaget i undervisning og uddannelse giver indtryk af, at det betyder, at hele vores musikkultur er på spil. Det mener jeg nu ikke er tilfældet, men rapporten er en god anledning til drøftelse af en række problemstillinger, som vi er i gang med at adressere.

5. Spørgsmål Q

- Spørgsmål Q: ”*Er der efter ministerens opfattelse reelt at tale om, at de praktiske, musiske og kunstneriske fag har fået højere status, når realiteten er, at antallet af undervisningstimer i musik er reduceret med 25 pct. fra 1970 til i dag, jf. forskningsrapport fra DPU: Musikfaget i undervisning og uddannelse, Status og perspektiv 2010?*” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Frahm, SF)
- Når der i spørgsmålet anføres, at antallet af undervisningstimer i musik i folkeskolen er reduceret med 25 pct. fra 1970 til i dag, henviser man således til rapportens historiske oversigt.
- Her skal man dog være opmærksom på 2 ting.
- For det første er der alene tale om en opgørelse af det vejledende timetal i musik.
- For det andet viser oversigten, at faldet siden 1970 allerede sker i 1975, hvor antallet af lektioner reduceres fra 12 til 8 over et helt skoleforløb.
- Fra 1994 og frem til i dag har det vejledende timetal været konstant med 9 lektioner over et skoleforløb.
- Jeg mener således ikke, at den reduktion af det vejledende timetal i musik, der fandt sted for 35 år siden, er et frugtbart udgangspunkt for en diskussion af de praktiske/musiske fags status.

6. Spørgsmål R

- Spørgsmål R: ”*Deler ministeren sin forgængers holdning til de praktiske/musiske fag, jf., at daværende undervisningsminister Bertel Haarder i 2007 udtalte følgende (ministeriets nyhed af 21/6-07): ’De boglige fag og de praktiske/musiske fag er ikke konkurrenter. De forudsætter hinanden. De praktiske/musiske fag udvikler både kreativitet, forstand og glæden ved at gå i skole. Derfor skal der sættes mål og stilles krav i dem som i alle andre fag. De skal være kreative, ikke rekreative.’*” (Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Frahm, SF)
- Afslutningsvis spørges der om, hvorvidt jeg deler min forgængers holdning til de praktiske/musiske fag. Herunder at de praktiske/musiske fag udvikler både kreativitet, forstand og glæden ved at gå i skole.

- Ja, det gør jeg – og her vil jeg gerne tilføje, at de praktiske/musiske fag har en egenverdi i sig selv. Der kan være en stor glæde og tilfredshed ved at lære om og arbejde med de kreative fag på fagenes egne vilkår. Det er også en del af den dannelse, der finder sted i skolen.